

Temps era Temps
Josep Bayerri Raga

LA FAÇANA DE LA CATEDRAL

La passada setmana l'alcalde de Tortosa va donar compte del desplegament del Pla d'Acció Municipal que s'havia marcat l'actual govern en prendre possessió fa tres anys. Amb independència de la diferent valoració que uns i altres han fet sobre l'estat d'execució, l'alcalde va anunciar un Pla Especial per al centre històric que permetrà desencallar el projecte de construcció d'una plaça davant la façana de la catedral

La primera vegada que vaig veure la imatge de la façana de la catedral de Tortosa mirant al riu fou el 1959. Aquell any es va celebrar un certamen tècnico-literari, amb Jocs Florals inclosos. Un dels treballs premiats feia esment al projecte urbanístic de Tortosa i el seu autor, l'arquitecte Federico Llorca, proposava enderrocar les cases de davant de la catedral, aleshores totes habitades, algunes per famílies significatives de la ciutat, i urbanitzar una plaça fins el riu. Feia pocs anys que s'havia obert el carrer per la cara posterior de les cases, entre les que hi havia el Palau del Bisbe i la Casa de la Duana, dins el llit de l'Ebre, a base d'abocar-hi tones de pedra i enderroc. Aquesta obra, realitzada entre 1946 i 1949, va permetre la connexió viària des del centre de Tortosa a Remolins, Bitem i Tivenys, abans limitat a l'estretor dels carrer Ciutat i Croera.

Llorca, amb qui vaig tenir una llarga relació professional, defensava la tesi que al segle XIX moltes catedrals havien obert places davant de la seva façana principal. Quan foren construïdes a l'edat mitjana, les catedrals estaven envoltades de carrers estrets i cases de dues o tres alçades. L'important, segons la litúrgia de l'època, era que les catedrals guanyessin en alçada a tota la trama urbana, atansant-se al cel, i que fossin visibles arreu. La façana importava poc i, en molts de casos, estava per a construir o per acabar. Al paviment de la plaça davant de *Notre Dame* a Paris, per exemple, hi ha dibuixats els carrers que tancaven l'espai. A Barcelona, la façana i la plaça davant la Seu és de fa poc més d'un segle. Girona, Tarragona, Vic tenen grans places davant les seves basíliques, en aquest darrer cas enderrocant una església romànica els fonaments de la qual es dibuixen al paviment de la plaça. De la proposta de Llorca no se'n va parlar mes però va quedar en el subconscient popular.

Vint anys després arran les primeres propostes per a revisar el Pla d'Ordenació Urbanística de 1964 i els debats en el marc del Congrés de Cultura Catalana (1977), el tema ressuscità. Arquitectes com Manel Ribas, entre altres, consideraven que la façana barroca de la catedral s'havia bastit tenint en compte que davant hi havien cases i que les hi haurien sempre; en aquest sentit consideraven que la disposició de l'espai davant l'església, ample des del Palau per estretir-se a Santa Anna, s'atenia a una visió lateral de la façana el que li donava solemnitat i prestança. El 1980 acompanyant Alexandre Cirici Pellicer en una visita a la ciutat li vaig comentar el tema i em va dir que una visió de la façana inacabada des de l'altra banda de riu no trencaria la linealitat d'alçades de les cases ni crearia una visió desencertada. Per cert, que cal fer esment a la imatge grotesca que ha aparegut darrerament d'una imaginària façana acabada amb torres, obra del tot impossible per raons purament estructurals ja que l'actual façana no podria suportar el pes de la nova estructura. Senzillament, es col·lapsaria.

El tema de si cal bastir o no una plaça davant la façana de la catedral continua viu amb l'afegit d'interessos particulars i l'agror de confrontacions no sempre encertades. I vostè que hi pensa?, em preguntaran. No ho se!. Al nostre país, tothom enten d'art, d'arquitectura, d'urbanisme, d'obres, i... de futbol. Per tant, més enllà d'una prudent

resposta jesuítica, com la del Papa Bergoglio, dient que és un tema delicat que cal agafar amb pinces, penso que cal mullar-se. El millor seria fer una consulta. Que opini el poble de Tortosa si vol o no vol plaça, i de passada si cal enderrocar o no el Monument del mig del riu. Això si el president Rajoy i la diputada Camacho no ens envien el seté de cavalleria (avui tanquetes de la Guàrdia Civil) per impedir la votació, que per a ells l'únic important és que no es voti si preveuen que no els ha de sortir bé.

Foto: Algun foto de la façana de la catedral

Peu: L'ajuntament, i sembla que la majoria de tortosins, voldrien que la façana de la catedral se vegés des de l'altra vora de riu.